

JOŽE ŠUBIC V KIBELI

O strategijah vabe in lova

S slikarjem (p)o razstavi Glorious Twelfth: Lov na žensko ali dvanajst parabol o njenem obstoju, ki je nastala v sodelovanju Mestne galerije Nova Gorica in MMC Kibla/KiBela

Melita Forstnerič Hajnšek

V mariborskem razstavišču Kibela so 18. maja odprli razstavo Glorious Twelfth **Jožeta Šubica**. Februarja letos je bila razstava mariborskega akademskega slikarja na ogled v Mestni galeriji Nova Gorica, ki je tudi soorganizator dogodka skupaj z MMC Kibla/KiBela.

Z umetnikom se sprehodiva po ambientalni razstavi, ki je bila zadnja pred izbruhom pandemije in je prva po njenem preklicu. Vmes je Šubic dobil nagrado za življenjsko delo Zveze društev slovenskih likovnih umetnikov za asemblaž. "Šubičovo leto" torej, čeprav je v zavidljivi razstavnici formi že štiri desetletja. "Morda pa res," pravi. "Priprava, izdelava te razstave je trajala tri leta, vmes sem razmišljal o prostoru in katalogu, ki mi ga je na koncu uspelo izdati. Na termin v Novi Gorici sem čakal od leta 2018."

je zaznati tudi umetnikovo težnjo k ludizmu, k igri(vosti). Bipolarna igra ugodja in nelagodja je nenehna in značilnost Šubičevega najnovejšega opusa.

Leta 2012 je Šubic v okviru Evropske prestolnice kulture v takrat degradiranem Žičkem dvoru na Lentu prvič razstavil serijo skulptur petih ženskih glav v naravni velikosti - široko odprtih ust in tesno zaprtih oči. Na ogled so bile potopljene v vodo. Leta 2014 je v Miheličevi galeriji na Ptujih razstavil figure šestih "utopljenk" in dveh "ujetnic" kot metaforo družbene obrobnosti in izključenosti - v tem duhu je ustvaril tudi eno od skulptur nove serije - Slovenski slavček: ženska s potetoviranim obrazom predstavlja priseljenko iz Burme, ki se s tetovažo izogne javni hiši.

Strelka, Opazovalka lune, Te-Ta, Kolesarka ...

Glorious Twelfth v KiBeli
Foto: Osebni arhiv

kšni ekscesnosti leg ducata ženskih figur je vseprisoten tudi humor. Šubičev beg od večinskega slovenskega "temnega modernizma" je programski, prizna. Ne moreče podobe, vital(istič)ne ga bolj zanimajo, igri-vost ohranja za vsako ceno.

Vsi smo morali gledati nesrečne nogometaše, kako doma delajo sklece, umetnikov nismo nikoli gledali

stitucijo. Strelka ima za orožje "ljubezenske žeblje". Nabiralka biserov, navdahnjena iz japonske ame, ki se potaplja na dah v morske globine, ima po telesu zadrge. Zanimiva je Bralka, ki je potiskana z verzi mariborske pesnice **Petre Kolmančič**. Na glavi pa je Marcel Proust - o branju. Sodelovanje med Kolmančičevo in Šubicem se bo nadaljevalo, snujeta skupni poetično-vizualni projekt poezije na krožnikih.

Prehod v kiparstvo se je pri njem zgodil že prej, že leta 2000 je zasnoval prvi - okrogli objekt. "Platna je bilo dovolj, moral sem narediti nov korak, pa kar bo, bo," pravi. Naredil je serijo velikih krogov z bakrom in

Vsi iz generacije smo zagrizeni, delovni, ne glede na okolje. Manko podpore galeristike čutimo v neplasmaju na mednarodnem trgu. Če bi privatni galeristi imeli kak program sodobnega slikarstva, bi bilo drugače. Tako pa razmišljajo zvečine le o tem, kako bodo prodali impresioniste ali Zorana Mušiča. Ne zanima jih promocija naše sodobne umetnosti na tujem. Trenutno jih ne zanima niti prirejanje razstav."

na škotskega barskega jereba ali divjo kuro, pa tudi na snežno jerebico v Veliki Britaniji in Severni Irski. Kot je zapisala ob razstavi kuratorka **Mojca Puncer**, se Šubic lova kot izrazito moškega konjička dotika samo pri izbiri naslova. Gre za metaforo, parabolo s poučno poanto moškega lova na žensko kot plen ali trofejo, objekt želje, erotične fantazije in igre. To metaforiko lova kot dominantno moškega hobija ali igre projicira na razlike med spoloma. Pomenljiv, ključen je svojevrsten erotizem kot pomemben vidik umetnosti Jožeta Šubice. V novem ciklu

V novem ciklu je zaznati tudi umetnikovo težnjo k ludizmu, k igri(vosti).

Foto: Osebni arhiv

iz keramike zajemajo deset glav, dve glavi s torzom in eno celopostavno figuro. Prvi sta leta 2016 nastali "dvojčici" (Blowing Twins, oblikovani z zaščitnima maskama in opremljeni z bakrenima rogovoma na jeklenih podstavkih, predstavljeni sta bili že na razstavi v Istanbulu in Kibla Portalu), ki so jima sledile ženske figure s pomenljivimi naslovi: Strelka, Opazovalka lune, Meduza, Sister of Mercy, Dekle, ki želi vedeti, koliko je vlažna, Kolesarka, Šahistka (ki šahira z erotičnimi figurami in je omagala med igro; strategija vabe je na šahovnici), Bralka, Nabiralka biserov, Te-Ta in Slovenski slavček. Vse so na podstavkih, nekateri so kot oltarji, prekriti s tkanino. Večina predstavlja del družbenih ritualov - športa, igre, umetnosti, seksualnosti. Kljub neka-

Zadnja leta je ženska kot objekt v središču Šubičevega ustvarjanja. "Marsikdo na prvi pogled lahko zapade v kliše moškega - lovca in ženske - plena. V bistvu pa so moje zadnje ženske nenavadne po svojih vlogah in vseh dvanajst je na svoj način veličastnih (zato Glorious). Bizaren je tisti angleški lov na kuro in zdel se mi je odlična iztočnica," razloži.

Tudi družbenokritični poudarki so v projektu - ena od figur je begunka iz Burme. Tudi Meduza je drugačna, njene kače na glavi so zvezane, moč kastrirana. Skulptura Sisters of Mercy (iz pesmi Leonarda Cohena), je ženska za beneško masko kot "nabiralka rose", namiguje na pro-

skautian iz mase, a z guno se je začelo novo obdobje ustvarjanja. "Na začetku sem imel še težave s tehnologijo, malo sem vedel o modelaciji glave, o žganju. Seveda sem se posvetoval s kolegi kiparji, veliko je bilo tudi samoučenja."

Luknje v zbirkah čez petdeset let

Kako je s podporo galerij danes? "Položaj je slabši, kot je bil kadarkoli. Naše državne galerije nas ne odkupujejo. Nimajo naših del več v fundusih in v prihodnosti to pomeni hudo vrzel. Moderna galerija od naše generacije ne hrani ničesar, niti Iva Prančiča, ki je nagrajenec Prešernovega sklada," je kritičen.

Generacija '82, ki ji pripada, je bila zelo močna, "zlata generacija" so jo imenovali. V njej so bila mnoga ugledna imena, od **Borisa Zaplatila, Klavdija Tutte, Iva Prančiča, Rajka Čubra, Konrada Topolovca** ... Na začetku je bila deležna izjemne pozornosti, tudi galerij. "Moderna galerija bi morala zaobjeti vso moderno umetnost v slovenskem merilu, pa tudi mednarodno. Vse, kar pomembnega nastaja, bi moralo domovati tam, ne glede na osebno profilacijo in okus kustosa oziroma direktorja. Ko bo nekdo čez petdeset let gledal zbirke, bo opazil nepojmljive luknje. Nočem se s tem preveč obremenjevati, raje delam.

Kako do umetnost izsila iz krona-krize? "Sam ves čas ustvarjam v izolaciji, tako da na mojo produkcijo ta kriza ni nič vplivala. Vprašanje pa seveda je, kako bo s plasiranjem tega, kar smo ustvarili. Po navadi so se v krizah vrteli denarji okoli umetnosti, kot nam kaže zgodovina. A pri nas bogati Slovenci ne kupujejo umetniških del. Stanje duha ta čas me najbolj skrbi. Država ne poskrbi za temeljni odnos do umetnosti, za davčno politiko, s katero bi privabila kapital. To smo že nekoč imeli, namreč olajšave za vlaganje v umetnost. Za vizualno umetnost je to ključno. V tujini umetnost financirajo privatne fundacije. Vsi smo morali nenehno gledati prizore nesrečnih nogometašev, ki so v svoji dnevni sobi delal sklece in dvigoval uteži. Umetnikov nismo nikoli gledali. V Berlinu knjigarn sploh niso zaprli, pri nas pa knjige razkužujemo. Tudi pri ukrepih za samozaposlene se je videlo, kako država ceni kulturo in umetnost. Zelo se razlikujemo po tem od drugih evropskih držav. Po eni strani se je poudarjalo, kako neobhodna je med štirimi stenami v času pandemije kultura, a odnos ni niti približno tako spoštljiv kot v drugih državah nekdanje Jugoslavije, kjer umetnike mnogo bolj cenijo. Pri nas pa beremo spletna komentarje o umetnikih 'parazitih', ki 'naj hodijo v službo, popoldne pa slikajo.'"

Osebna izkaznica

Jože Šubic, letnik 1958, je leta 1982 diplomiral na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, leta 1984 pa zaključil tudi slikarsko specialko. Ukvarja se s slikarstvom, objekti, skulpturo, keramiko, risbo in grafiko. Je prejemnik dveh Glazerjevih nagrad (1992 in 2013), pravkaršnje nagrade ZDSLU za življenjsko delo (2020) ter številnih drugih nacionalnih in mednarodnih nagrad. Razstavljal je na več kot 200 skupinskih in samostojnih razstavah.

